

Наше Слово

УКРАЇНСЬКИЙ
ТИЖНЕВИК
TYGODNIK
UKRAIŃSKI
UKRAINIAN
WEEKLY

Рік LIX № 36 (3499) Варшава, 8 вересня 2024 року, Ціна / Cena 5 zł (vat = 8%) INDEKS 366609 ISSN 0027-8254

Інтернет-версія газети nasze-slowo.pl

Новий навчальний рік. с. 3

**Як у Польщі святкували
День Незалежності України. с. 5**

Відкрита брама до росії. с. 6

ISSN 027-8254

Фото Павла Лози

Ігор ГОРКІВ

Фото Павла Лози

120 років Домові, який запрошує тебе!

Дім – це особливе слово. Воно викликає різні почуття чи спогади. Це може бути щось близьке, тепле, затишне, безпечне. Може нагадувати дитинство, давні часи, зв'язки. Дім – це люди. Люди, які є і яких уже нема. Безтурботність, хвилювання, радість, сльози. Втрата, віднайдення або те, чого не вдається віднайти. Повернення. Асоціацій – безліч. І вони правдиві – кожна окремо й усі разом. Бо з домом пов'язані різні етапи нашого життя. У кожного вони свої: періоди, асоціації й дім, чи навіть дома, бо їх може бути більше, ніж один, – як у житті вийде. А як у вас? Що відчуваєте, коли думаєте, чуєте, промовляєте слово «дім»?

Серед різних домів, є один винятковий – «Дім для всіх». Дім, у якому сходяться чи не всі згадані почуття, асоціації, етапи. Його історію можна переказати в черговий раз: збудували, забрали, повернули, ремонтують. Але це брутальне спрощення, бо історія українського Народного дому в Перемишлі – це насамперед розповідь про людей. Вони захотіли мати свій Дім – не просто культурний осередок, а «Храм воскресення Руси-України». Здається, думали: «Ми його збудуємо, і на карті Європи з'явиться Україна». Це «великого бажайте» – у версії максимальній. І, мабуть, доктор Теофіл Кормош сказав: «Треба на наш дім багато грошей, але я їх знайшов – вони у ваших кишенях». І сказали люди: добре. Так, ніби вже тоді починали тренуватися до всіх збірок на тактичну медицину, машини чи дрони для ЗСУ. І великий будинок із куполом, синьо-жовтим орнаментом на фасаді фінансували самі. Бо «Дім для всіх» можуть створити тільки всі – і тоді, і сьогодні. Інакше він би не вистояв, не було б у ньому життя.

Народний дім – не тільки мрія про незалежну Україну. Це також розповідь, якою вона має бути. У театральному залі ми бачимо орнаменти з різних регіонів України – Гуцульщини й Слобожанщини, можна сказати, «від Сяну до Дону». В одній із кімнат на стелі є квіти, про які одні кримські татари сказали: «Це наші квіти». І це логічно, бо будівничі Народного дому мріяли про Україну, у кордонах котрої є Крим. Цей дім – також про ставлення до євреїв: до його серця, тобто театального залу, проходимо через двері, де можна побачити зірки Давида. Тут люди дивляться кіно, театральні вистави, відбуваються концерти, зустрічі. Був ринг і бокс. Ма-

буть, простіше сказати, чого не було. Коли ходимо залами Народного дому, йдемо по плитці й паркету, якими ходили Крушельницька, Франко, Курбас, Менцинський, Кормош і багато інших – як люди з перших шпальт газет, так і «прості смертні». Цей дім пам'ятає багато: «великі протестні збори» проти Голодомору, радянську й німецьку окупації. Пам'ятає, як у місті майже не залишилося українців, як українське життя завмерло. І як українці почали повертатися з північної та західної Польщі. Пам'ятає розмови нечисленних, котрі залишилися з тими, хто повертався. Пам'ятає перші українські заходи, маланки, заборонені тости, зустрічі, спроби повернення його громаді. Пам'ятає незламність – коли громада вирішила: якщо дім не хочуть українцям повернути, то треба орендувати. Бо «Храм воскресення Руси-України» так просто не можна віддати. Навіть коли його забрали. Пам'ятає виставу «Коза-дереза», «Журавлів», і як на «Реве та стогне Дніпр широкий» люди виструнчувались. Пам'ятає шевченківські концерти – і той велелюдний, який відбувся одразу після повернення будівлі до громади. Пам'ятає початок ремонтів, збори, зустрічі, виступи дітей, весілля, «вісімнадцятки» і «стоднівки». Як «Крайка» ставала дорослою, як в «Аркані» змінювалися обличчя. Пам'ятає, як під орнаментами з усіх регіонів

України безпечно місце знайшли тисячі українських біженців. Пам'ятає дівчину з Херсона, яка між ліжками втікачів від війни стрибала піруети. І жінку з Рубіжного, місто якої знищили росіяни. Пам'ятає всі обличчя, голоси: і волонтерів з Південної Кореї, і журналіста з Австралії. Сміх і спів дітей та їхні писанки. Пам'ятає жертводавців і ґрант від Посольства Японії. І як йому розібрали дах, і першу зиму, коли не було так холодно, і як виступали Пасічник, Северин, Забужко, Токарчук. І «Синю ленточку», і «ТНМК» також пам'ятає. Пам'ятає і те, що довше був не нашою власністю, ніж нашою. Як у ньому збудували ліфт і знайшли поліхромії. Пам'ятає всіх

тих, хто не дочекався його повернення і не бачить усіх змін. Але він знає, що, якби не їхня стійкість, їхнє «будемо орендувати своє», цих змін не було б. Пам'ятає ще більше. Усе пам'ятає і, безсумнівно, усім вдячний. І радо всіх зустріне...

Цього року наш спільний дім у Перемишлі святкує 120 років. Це виняткове місце, а найкраще це відчуєш, коли пройдеш у його двері, побачиш сходи, поліхромії, соняхи й лілії. Тоді помітно, яким він був і яким є. Помітно, як живе, які зміни в ньому відбулися і які ще будуть.

Від імені Перемиського відділу Об'єднання українців у Польщі та фонду Український народний дім запрошуємо Вас, дорогі Читачі, до нашого спільного Дому. 27-29 вересня зустріньмося в колі друзів, добродішів і прихильників Народного дому. Задаймо тих, хто його збудував, беріг. І заспіваймо йому «Многая літа!» До зустрічі в Перемишлі! •

Павло ЛОЗА

Новий навчальний рік

Більша кількість учнів у класах, зокрема, через обов'язкове навчання дітей-біженців з України – це одна зі змін, яку очікують на початку нового шкільного року в Польщі. А як це виглядає в школах з українською мовою навчання?

У Початковій школі ім. Тараса Шевченка в Білому Борі, як і минулого року, новий навчальний рік розпочало приблизно 70 учнів. У нульовому класі вчитиметься 7 дітей, у першому – 2 учні.

– Ця цифра може змінюватися, бо з досвіду знаємо, що після початку навчального року до нас дзвонять батьки й запитують, чи можна записати дитину. Тож певні зміни щодо кількості учнів, напевно, будуть, – каже директор школи Андрій Дрозд.

Тут варто нагадати, що цього навчального року всі діти-біженці з України, які проживають у Польщі, були зобов'язані піти до польських шкіл. Уряд прив'язав шкільний обов'язок до допомоги «800+», яку виплачуватимуть біженцям з України за умови, що їхня дитина навчається в нульовому класі, початковій чи середній школі. За прогнозами, через це мала зрости кількість учнів у школах Польщі.

Однак, як вказує директор початкової школи в Білому Борі, кількість дітей-біженців тут помітно не збільшилась.

– Цього року в школі може бути трохи більше учнів-громадян України, які вперше навчатимуться у нас. Наразі прийшло 10 нових дітей. Проте зростання числа учнів-біженців у класах, імовірно, буде більш помітним у великих містах, а не в містечках величини Білого Бору, – вважає директор.

Педагог розповідає, що сьогодні в школі навчається також багато учнів із нацменшин.

– Це не лише діти з Білого Бору, а також із сіл Мендзибуж, Грабово, Стемпень, – перераховує Андрій Дрозд.

Як і торік, дирекції вдалося забезпечити транспорт, щоб діти могли приїхати на уроки, а опісля – повернутися додому. Нагадаємо, що початкова школа в Білому Борі протягом кількох років діє під управлінням Фонду розвитку демократії, освіти, культури та активізації «DEKA».

У Вармінсько-Мазурському воєводстві садочок при Початковій школі ім. Лесі Українки у Бартошицях відвідує 17 дітей, зокрема до нульового класу ходить 6 осіб. Тим часом у першому класі початкової школи новий навчальний рік розпочало 11 учнів. Загалом у всій початковій школі навчається 110 школярів: з них 33 дитини – учні з України, які внаслідок війни потрапили до Бартошиць. Також є 6 учнів-громадян України, котрі приїхали до міста ще перед 24 лютого 2022 року.

– У нас постійна ротація. Це тому, що, коли батьки дітей-біженців влаштовуються на роботу в іншому місті, вони просто забирають дітей зі школи. Буває й таке, що дехто повертається в Україну, – каже директорка школи Любомира Тхір.

Педагогиня не помічає збільшення кількості учнів у школі через обов'язкове навчання українських дітей, які втекли до Польщі унаслідок війни.

– «800+» – це заохочення для батьків з України, щоб віддати дітей до школи. До цього часу 70-80 тисяч українських дітей, які проживають у Польщі, перебували поза польською системою освіти. У нас є нові учні з України – це переважно молодші діти-біженці, які щойно прибули до Бартошиць з України, – каже Любомира Тхір.

Директорка додає, що у 2022 році школа за згодою бургомистра міста та за погодженням з ОУП підписала угоду про те, що діти з України можуть вивчати українську мову в їхній школі.

– Єдина вимога – щоб це не призвело до перевищення бюджету. Словом, ідея полягає в тому, щоб діти з України не становили більшість у класі. А в нашому випадку більшість учнів наших класів – громадяни Польщі. Завдяки цьому діти з України можуть відвідувати уроки української мови, – зазначає Любомира Тхір.

У сусідньому Ґурові-Ілавецькому в першому класі початкової школи вчиться 8 учнів (загалом у всіх класах їх – 77), а в першому класі ліцею – 14 (разом у ліцеї – 112 дітей).

– Цей рік трохи важкий, якщо йдеться про ліцей. Минулого року в нас було понад 40 учнів у першому класі ліцею, а цього року поки що 14. Але якось впораємося. На сьогодні цих 14 ліцеїстів у першому класі нам достатньо, – розповідає директорка Марія Ольга Сич.

У 2023/2024 навчальному році у 8-му класі початкової школи було значно менше учнів, порівняно з минулим роком. Звідси – невелика кількість учнів у середній школі зараз.

– Не тільки у нас така ситуація. Польські середні школи в нашому регіоні також мають удвічі менше учнів у першому класі, ніж торік, – каже директорка. За її словами, цього року в Ґурові навчається менше учнів-біженців.

– У 2022 році у нас було багато дітей з України. Деякі з них повернулися додому за ці два роки. Діти, які зараз у нас, мають додаткові заняття польської мови, але ходять і на уроки української з учнями нацменшини, – каже Марія Ольга Сич.

Зовсім непогано в Перемишлі, якщо говорити про початкову школу та ліцей.

Цього року в нульовому класі «шашкевичівки» маємо 16 дітей, у першому класі початкової школи – 25, а в першому класі ліцею – 23.

Це набагато краще, ніж рік тому, коли у вересні 2023 року до школи прийшло лише 7 нових ліцеїстів.

– Загалом у школі в Перемишлі, початковій та середній, – 257 дітей. Принаймні таку кількість ми маємо на початок навчального року. Але, мабуть, це не буде постійне й остаточне число, – заявляє Йоанна Баран, директорка Школи ім. Маркіяна Шашкевича у Перемишлі.

У Комплексі шкіл ім. Богдана Ігоря Антонича в Лігниці цього року в перший клас початкової школи прийшло 14 учнів. Це дещо менше, порівнюючи з минулим роком, коли їх було 18. Загалом у початковій школі – приблизно 180 дітей, а в першому класі ліцею – 24 учні (усього в ліцеї вчиться 87 осіб). Більшість учнів школи – це громадяни України: ті, які приїхали ще до початку повномасштабної війни, а також після лютого 2022 року. ●

Ігор ЩЕРБА

«Наша школа міститься в Лігниці»

Слова цієї пісні під звук гітари Івана Олійника починали чи не кожен пісенний вечір гуртожитку, що був колись на вулиці Хойновській 98. Цими словами, на мою думку, також варто почати інтерв'ю з Адамом Вевюркою, вчителем та громадським активістом.

Говорячи з ним, довідаюся, що лігницькі учні привезли із Ждині саджанець дерева, яке пам'ятає патрона ліцею Богдана-Ігоря Антонича. Цей саджанець посадять на площі біля школи. Думаю, що за цієї нагоди варто подбати й гідно вшанувати пам'ять Івана Співака, довголітнього вчителя української мови в ліцеї. Можливо, в селі Гломча, там, де його могила, є деревця, які можна перенести до Лігниці? Навіть не кажу про відзначення місця, де колись стояв той самий гуртожиток на вулиці Хойновській. Згадую й про те, що IV Лігницький ліцей – найстаріший у Польщі та тривалий час єдиний, адже раніше в Гурові-Ілавському були тільки українські класи при польській школі. Дізнаюся, що це літо в лігницькому ліцеї минуло дуже змістовно. Адам Вевюрка розповідає про літні події та плани на новий 2024/25 навчальний рік.

Лігницьке літо

– Улітку були концерти за участю наших колективів, фестивалі, хода з синьо-жовтими прапорами вулицями Лігниці. Наші учні спільно з «Кичерою» виступали на концертах, під час яких провели збірку грошей на підтримку України. За цей час школа встановила тісні ділові контакти з новим правлінням Товариства випускників IV Ліцею. Дуже корисним виявилось і те, що наші учні стали учасниками Лемківської ватри у Ждині. Особливо молодь з України дивувалася тому, звідки серед лемків взялася така велика любов до рідного. Відчувши це, вони почали між собою спілкуватися українською мовою. Ватра була для них добрим уроком українського патріотизму.

Для школи ж тоді головним було домовитися про використання хатини, що стоїть на території ждинської ватри, біля сцени. Ми запитали Об'єднання лемків про таку можливість, підписали відповідний договір. Ремонт будинку від імені Товариства випускників ліцею займатиметься Андрій Кочанський. (Детальніше про канікули учнів з Лігниці на сторінках 14-15 – прим. ред.)

Якщо говорити про наступний навчальний рік, ми будемо втілювати подальші заходи, щоб боротися з російською мовою, яку здебільшого використовують наші учні з центру та сходу України. Для нас, українців із Польщі, – це першорядна справа.

Зустріч із воєводою Нижньої Сілезії

– Під час розмов із воєводою Мацеєм Авіженем, що проходили на початку липня, були присутні всі націо-

нальні меншини регіону. Ми обстоювали одну позицію. Бо врешті кожна національна меншина виходить із тези, що своїми культурними заходами робить промоцію регіону Нижня Сілезія. Тому сьогодні виступаємо разом із нашими вимогами до державної влади. Відбулися дві зустрічі. На другій був присутній уповноважений воєводи в справах національних меншин. Головною темою стало навчання рідної мови дітей за кордоном. Передбачається, що такі уроки української мови розпочнуться з вересня або жовтня. На жаль, на сьогодні в нас немає підручників, тому навчання відбуватиметься згідно зі шкільною програмою України. Чим завершиться розв'язання цієї проблеми – невідомо. Однак про те, що влада воєводства розуміє значення української меншини, свідчить факт, що воєвода та генеральний консул України взяли патронат над святом нашої школи.

Про новий 2024/25 навчальний рік

– Дуже добре, що на заяву дирекції ліцей отримав гроші на ремонт спортивного майданчика біля школи. Він у дуже поганому стані. Якщо говорити про учнів, ми вважаємо, що треба встановити тісніші зв'язки з татами дітей. Зокрема, справа торкається батьків з України, які щодня перевантажені роботою, а тому на шкільні збори здебільшого приходять матері. Це, на мою думку, проблема всієї Польщі. Насамперед ідеться про те, щоб українські батьки тісніше контактували зі своїми дітьми.

Знаю, що як до початкової, так і середньої школи маємо достатню кількість охочих у перший клас. Головне наше завдання полягає в тому, щоб першокласники дуже швидко та вдало змогли пристосуватися до нашого шкільного середовища.

Віцепрем'єр-міністр Владислав Косіняк-Камиш пропонує у школах ввести уроки патріотизму. Мені здається, що національні свята Польщі мають стосунок до України. Наприклад, державне свято 11 листопада, де національним героєм поляків є Юзеф Пілсудський. У цьому контексті українці можуть згадувати Симона Петлюру. Ще маємо національне Свято конституції 3 травня, яке теж заторкало громадян тоді багатонаціональної Польщі. Далі є Варшавська битва 1920 року та оборона перед більшовицькою навалою Замостя військом УНР, яке очолював генерал Марко Безручко. Без цієї битви перемога над більшовиками не була б такою блискучою. Нашим завданням в українській школі є передати ці історичні знання не лише нашій молоді, але й полякам.

Українська громада Лігниці

Наша молодь часом заходить до колишньої світлиці УСКТ на вулиці Шкільній. Великих, досі відчутних втрат для місцевої української громади завдала пандемія. Тоді багато людей втратили зв'язок одне з одним та громадою, церквами. Це явище помітно на культурних заходах, що ми організовуємо. На превелику нашу радість спостерігаємо й те, що люди мало-помалу повертаються до колишнього життя. Особливим оптимізмом надихає факт, що на Лемківську ватру в Ждині прибуло 8 тисяч осіб. Це дуже добрий прогноз для нашого українського майбутнього в Польщі. ●

Святкування Дня Незалежності України у Польщі

Фото з фейсбук-сторінки Генконсульства України в Кракові

КРАКІВ

У Кракові святкування почалися з божественної літургії в греко-католицькому соборі Воздвиження Чесного Хреста, яку очолив парох отець Петро Павлице. На літургію прибула численна українська громада міста. Присутніми також були голова гуртка ОУП у Кракові Андрій Олійник із членами управи, генеральний консул України

в Кракові В'ячеслав Войнаровський та представники української асоціації з Америки, котрі їздять містами Польщі, вивчаючи життя українців.

О 15:00 рушила хода «Україна. Безпека Європи», котру очолив генеральний консул разом з іншими працівниками цієї установи. На краківських інформаційних порталах пишуть, що аж 2 тисячі осіб взяло участь у святковій ході від головної площі Ринок до скверу Вільної України, що розташований біля консульства росії, щоб показати росіянам нашу силу та єдність.

Увечері, на завершення святкування, у кінотеатрі «Київ» відбувся показ фільму «Довбуш. Легенда гір». Головний зал під час показу був заповнений.

У переддень свята Незалежності, 23 серпня, відзначаючи День прапора України, українська громада й Консульство провели флешмоб та розгорнули синьо-жовтий стяг у сквері Вільної України. Місто Краків теж долучилось до святкування. Слід додати, що від початку повномасштабного вторгнення росії в Україну міст отця Бернатка й стадіон «Таурон Арена» майорять синьо-жовтими кольорами на знак підтримки та єдності з українським народом. З привітанням до українців звернувся і мер Кракова Александер Мішальський, підкресливши, що задоволений дружбою між нашими народами та партнерськими містами в Україні. Згадав, що статую молоді Анни Ярославни у внутрішньому дворіку мерії прикрашено українським прапором. Культурні інституції, як Міжнародний центр культури чи Музей Кракова з відділенням Палац Кшиштофори, також привітали українську спільноту й народ України в день державного свята.

Усі події, організовані громадою Кракова, та вітання від мерії міста й інституцій культури, з якими співпрацюють місцеві українці, надихають, підкреслюють наші дружні відносини та існування приязного простору для співпраці. ●

Марта ЛЕВОСЮК-ОЛІЙНИК

ВРОЦЛАВ. Фото з фейсбук-сторінки Генерального консульства України у Вроцлаві

ЩЕЦІН. Фото з фейсбук-сторінки Щецинського відділу ОУП

8-10.

Петро АНДРУСЕЧКО

Фото автора статті

Відкрита брама до росії

Збройні сили України продовжують оборонні дії на території російської федерації. Командування російської армії перекидає у цей район все нові й нові війська, що заважає подальшому просуванню українських сил, хоча, за словами спостерігачів, їм все одно вдається розширювати окуповану територію. У той же час успіхи України в Курській області супроводжуються погіршенням ситуації у Донецькій області. росіяни, не рахуючи втрат, наступають на кількох напрямках, найважчий з яких – Покровський.

«Розуміли, що Сумщина, Чернігівщина можуть бути в їхніх планах. Курська операція розв'язала питання неокупації Сумщини та неокупації Чернігівщини. Крім того, розбила велику кількість військ, серйозне угруповання», – заявив президент Володимир Зеленський 27 серпня під час прес-конференції в межах форуму «Україна 2024. Незалежність».

Того ж дня головнокомандувач Збройних сил України (ЗСУ) генерал Олександр Сирський заявив, що українська армія контролює 1294 квадратних кілометрів території росії. Як підкреслює військовий експерт аналітичної групи «Інформаційний спротив» Олександр Коваленко, це означає, що з 20 серпня українські військові зайняли ще 31 квадратний кілометр.

Офіційні дані минулого тижня показують, що темпи українського наступу сповільнилися. Це передбачали українські експерти та військові, оскільки росія спрямувала до цього району нові підкріплення.

До того ж, в останній тиждень серпня стало видно, що над українською операцією в районі Курська знову нависла завіса мовчання. Так само, як це було на початку.

«Окупанти вже кілька разів марно намагалися контратакувати, але зупинити наш рух не змогли. Навіть десантні підрозділи там фігурували», – написав 28 серпня у телеграмі військовий блогер Богдан Мірошников.

Кордон без російського контролю

Коли востаннє я був у Сумах у квітні, атмосфера була напруженою. Місто та прикордонні райони готувалися до можливого наступу росіян, у багатьох місцях будували лінії укріплень. Ці побоювання посилювалися після наступу російської армії на півночі Харківської області 10 травня. Голова військової розвідки Кирило Буданов і президент Зеленський заявили, що росія також може атакувати Сумську область.

Проте 6 серпня з'ясувалося, що українські підрозділи перетнули кордон росії в Сумській області і увійшли в Курську область.

Суми та околиці стали базою для наступальної оборонної операції, тобто перенесення війни на територію ворога. Перше, що кинулося в очі в самих Сумах, це військові автомобілі з трикутним маркуванням – символом українського угруповання, яке веде бойові дії в Курській області.

Про те, що операція продовжується, свідчить пересування різних видів військової техніки у Сумській області. Техніка їде в обидві сторони. На схід пересуваються колони нових транспортників, а в інший бік можна зустріти, наприклад, британський танк Challenger на платформі, який, ймовірно, їхав на ремонт, хоча й був без видимих пошкоджень.

Після двох днів очікування отримуємо дозвіл їхати в бік кордону з росією. Можна і на Суджу, але ми обираємо лише кордон. По-перше, як каже навіть український офіцер, який нас супроводжував, це було б порушенням міжнародного права – незаконний перетин кордону. Українські військові – це одне, а ми, журналісти – інше. росія вже порушила справи проти іноземних журналістів, які були в Суджі, і це може стати проблемою в майбутньому в деяких країнах. По-друге, як теж сказав наш офіцер – «нічого цікавого ви там не побачите, з міркувань безпеки часу мало, люди ті самі, розповідають ті ж історії».

Із Сум ми вирушаємо у невеликій колоні. Першими їдуть два бронетранспортери. Від самого початку ми йдемо дуже швидко, незважаючи на забудовану місцевість. Якщо подивитися на карту, від Сум до кордону недалеко. Але траса місцями є пошкоджена. Військова техніка часто проїжджає узбіччям, піднімаючи хмари пилу.

Чим ближче ми підходимо до кордону, тим більше зруйнованих будівель минаємо по дорозі. Але попри евакуацію у навколишніх селах досі живуть мешканці. Це небезпечно, оскільки прикордонна зона є постійним об'єктом авіаційних і ракетних ударів.

Біля дороги бачимо знищений бронетранспортер, а трохи далі синій знак з написом «Курськ» і відстанню до міста у кілометрах. Ми вже близько до прикордонного переходу Юнаківка-Суджа. Це ворота, через які українські війська увійшли в Курську область.

Праворуч з'являється металева сітка, а за нею – територія росії. В'їжджаємо на український кордон. Самі будівлі митниці та прикордонної служби зруйновані. Всюди сліди обстрілів – уламки від зруйнованих будівель, дрти валяються на дорозі.

Знаки «стоп» на переході вже не зупиняють українських військових, і два транспортери, які їдуть з нами, перетинають кордон без російського контролю.

Ми не бачимо російського переходу з українського боку. Українські військові розповідають, що між українським і російським пропускними пунктами є великий шматок нічийної землі. Від кордону до Суджі близько 10 кілометрів.

Під час нашого короткого перебування на кордоні тихо і не чути звуків війни. Або фронт уже далеко відійшов, або нам пощастило і ми потрапили на паузу.

– Ситуація змінюється кожний день і, дякувати Богу, в кращу сторону. Є території, які умовно зараз під нашим контролем, є ті, що вже повністю контрольовані, – розповідав нам 23 серпня український офіцер, який нас супроводжував.

Військовий додає, що на боці росії воюють різні види військ. І окрім недосвідчених солдатів строкової служби є справжні професіонали. Тому не варто недооцінювати суперника. Військовий наголошує, що операція в Курській області – це не окупація, а дзеркальна відповідь на російську агресію, яка триває вже понад 10 років: «Спочатку Крим, потім Донецьк і Луганськ, а потім вони окупували інші наші території».

З міркувань безпеки наше перебування на місці закінчується. Існує ризик російського обстрілу, а ще в цьому місці можуть бути боєприпаси, що не розірвалися.

Повертаючись до Сум, дорогою минаємо біля кордону велику ферму, з якої робітники їдуть у поля. Це дуже контрастує з навколишніми руйнуваннями та показує, наскільки ризикованою є праця фермерів у прифронтових районах.

Суми під обстрілом

Я чекаю таксі, додаток показує, що машина вже є, але я її не бачу. Через деякий час дзвонить телефон: «Подивіться, будь ласка, праворуч». Водій махає з вікна. Правда, машина іншої марки і на іншій реєстрації.

– Я змушений був пересісти. На стоянці, де прилетіла ракета, стояв мій Nissan. Мені пощастило, що машина не згоріла, але сильно постраждала і ремонт обійдеться дорого, – зберігаючи почуття гумору, каже водій.

Балістична ракета типу «Іскандер» прилетіла 17 серпня. На щастя, снаряд розірвався між будинками і ніхто не загинув. Кілька днів по тому можна побачити пошкоджений фасад багатоповерхівки та розбиті вікна. Також постраждав сусідній супермаркет. А на стоянці ще було кілька spalених машин.

Приблизно півтора кілометра далі і ближче до околиці міста на першому поверсі одного з довгих житлових будинків знаходиться приватна медична клініка. Там працює молода лікарка Фаїна, її квартира розташована в багатоквартирному будинку, біля якого 17 серпня розірвалася російська ракета.

– Я дуже переживаю за майбутнє, особливо за дітей. Коли біля нашого будинку впала російська ракета, найбільше постраждала кімната мого 7-річного сина. Випали вікна, розбиті лампи, зірвало штори, – каже лікарка.

Але Фаїні та її родині пощастило, їх у той день не було вдома, вони пішли в гості. Після вибуху Фаїна поїхала з чоловіком перевірити їхню квартиру.

– Після повернення син запитав: а що там моя кімната? Воно там все в склі. Ну, я кажу, що нічого. Прийшли пізніше разом. Він подивився, що його іграшки цілі, ті, що цінні йому. Ну, я повигрібала скло, він пішов погуляти на майданчику.

Але через кілька днів малий запитав маму: «А що буде далі?»

– Зараз війна, от він задає питання, ми намагаємося щиро з ним розмовляти, щиро відповідати, так, як ми відчуваємо. Намагаємося бути максимально спокійними, щоби він був спокійний, тому що я так думаю, що дитина дуже реагує на емоції батьків, – розповідає Фаїна. – А син почав випитувати про ситуацію в окремих містах: у Києві, Херсоні, чи там спокійніше?

– Він каже, а в Португалії, там, де бабуся живе? Я кажу, що в Португалії немає війни. Він каже: так, може, ми туди поїдемо? І знаєте, в ці моменти особливо важко, розривається серце і думаєш, а чи правильно ми робимо, що ми тут залишаємося і тут будуємо своє майбутнє? І майбутнє дитини, чи це того вартує? Але тут наша сім'я, наша родина, наші знайомі, роботи. Тому залишаємося тут. Мій чоловік працює лікарем, ортопедом-травматологом, тож він надає допомогу військовим. То все ж таки думаємо, що зараз наше місце тут, – важко розповідає Фаїна.

Працівники клініки кажуть, що, незважаючи на загрозу, пацієнтів не стало менше. Як і людей в місті: якщо сумчани виїжджають, то сюди приїжджають люди з Харкова і з прикордоння. Тому постійно люди тут є.

У клініці також надають допомогу військовим, які є у відпустці, а також тим, хто демобілізується через поранення.

З Фаїною в кабінеті сидить Альона. Вона з Білопільського району, її батьки проживали одразу біля російського кордону, на щастя, їх вдалося евакуювати в Суми, де, попри все, безпечніше. Чимало з її близьких родичів воює. Вона каже, що серед військових настрої бойовий.

Це підтверджує Фаїна: «Мій чоловік розповідає, що навіть поранені в основному кажуть, що ми зараз підлікуємося і підемо знову».

Небезпечний навчальний рік

Альона, як і Фаїна, має дітей і також постійно думає про їхню безпеку в майбутньому.

– Тепер на майданчику вони копають, ліплять пасочки. І розказують, у кого вікна немає, у кого машину побило. Тобто такі розмови недитячі. Хотілося б, щоб цих розмов у них не було. Або ігри – якщо раніше вони просто там у войнушки гралися або у хованки, то зараз у них ігри в ППО. Вони бігають по двору із дерев'яними палками і збивають шахеди, – розповідає Альона.

На свій останній день народження син Фаїни замовив «або джавелін, або байрактар, або танк».

– Я думаю, ну блін, ну чому моя дитина вже знає у свої шість років такі речі про військову техніку. Ми сподіваємося, що буде легше. Сподіваємося, що буде перемога найближчим часом.

Але тепер вони переживають за навчальний рік, як їх діти вчитимуться під російськими обстрілами, які сильно почастишали.

Критична ситуація на Донеччині

На початку вересня українська операція в Курській області продовжувалась, як і російський обстріл Сум та інших населених пунктів Сумщини.

Водночас погіршується ситуація у Донецькій області. росіяни без перерви наступають у напрямку Покровська і перебувають на відстані 10 км від міста. Ситуація критична і дуже складно прогнозувати, як розвиватимуться події у цьому регіоні. ●

ЛІГНИЦЯ. Фото надане автором статті

ЛІГНИЦЯ

24 серпня в усій Польщі, як і Україні, окрім тимчасово окупованих територій, та світі, українці, але й не тільки, відсвяткували 33-тю річницю Незалежності української держави. Лігниця також не могла бути байдужою до цього свята. Свята радості, але й жалю, тому що сьогодні український народ та Україна страждає й спливає кров'ю.

Організатором святкувань у Лігниці були громадяни України, більшість з яких приїхала до міста після лютого 2022 року. На відзначеннях цієї важливої події були також представники лігницької української меншини. Переважно це люди, які від років пов'язані з IV Загальноосвітнім ліцеєм ім. Богдана-Ігоря Антоновича у Лігниці. Не можна також забути про сусідів-поляків, котрі виявили солідарність з українцями. Хоча я побачив двох осіб, що кричали нецензурні слова до присутніх цього дня на площі. Вразило мене також те, що росіянка, яка понад десять років живе в місті, казала людям, щоб не вставляли, коли звучав гімн України. Сама ж жінка сиділа, поки він лунав.

Мітинг відбувся на лігницькому ринку біля театру. За це висловлюємо подяку директору театру Яцеку Гломбу. Після того, як прозвучали гімни Польщі й України, виступили депутати міської ради, голова гуртка ОУП у Лігниці Юрій Павлице та я, представляючи Об'єднання лемків. Я, зокрема, наголосив, що 70% всіх лемків світу живе в Україні, також на тих територіях, де сьогодні стоять окупанти. Лемки терплять, воюють, але і гинуть за свою державу – Україну. Завершуючи, я згадав відомі слова великого поляка Єжи Гедройця: «Ніколи не буде вільної Польщі без вільної України». Думаю, що вони сьогодні для обох країн ще більш важливі. Потім, після промов, відбулись патріотичні мистецькі виступи. Спершу заспівала вчителька музики з нашої школи Наталія Бернацька, яка теж грала на бандурі. Далі виступив шкільний ансамбль «Кришталь» під керівництвом Зої Лукашик. На кінець були спільні фотографії та розмови. Мені здається, що серед присутніх жила віра й надія в перемогу України. Нехай Господь здійснить цю мрію не лише кожного мешканця Лігниці, а й усього світу! ●

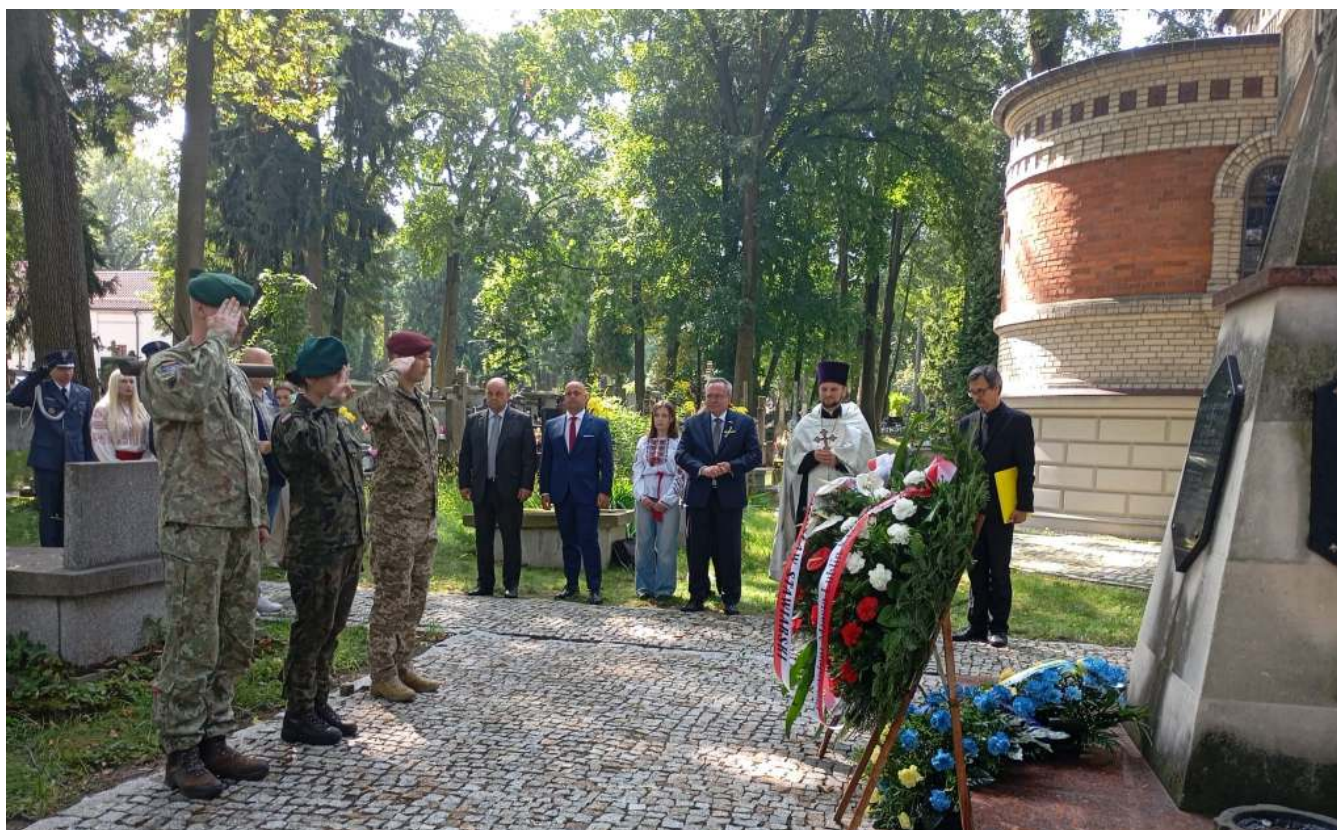
Адам ВЕВЮРКА

БІЛИЙ БІР – гурт «Вернигора». Фото надав Томаш Косек

СТАРґАРД. Фото з фейсбук-сторінки гуртка ОУП у Старґарді

ЛЮБЛІН. Фото з фейсбук-сторінки Українського товариства у Любліні

ГҮРОВО-ІЛAVEЦЬКЕ. Фото з фейсбук-сторінки школи в Гурові

КОШАЛІН – гурт «Ягоди». Фото Томаша Маєвського

ПЕРЕМИШЛЬ. Фото з фейсбук-сторінки собору Святого Івана Хрестителя у Перемишлі

ЛЕЛЬКОВО. Фото з фейсбук-сторінки греко-католицької парафії у Лелькові

КЕНТШИН

У День Незалежності України віряни греко-католицької парафії в Кентшині молилися за свою духовну Батьківщину. У проповіді парох отець Дмитро Гарасим підкреслив, що 33 роки тому ми, українці, отримали великий дар – свободу. Однак тоді ніхто й не подумав, що доведеться колись за неї платити кров'ю та стражданнями. Україна бореться не лише за своє існування, але також за вільний світ, за Європу. На жаль, не всі ще це усвідомлюють. Парох згадав про мирне населення – жертв російської агресії – та Воїнів, які кожного дня віддають життя за Україну. Він подякував місцевій громаді й волонтерам за допомогу, надану Батьківщині в цей трагічний для неї момент.

– Просимо в Бога, щоб Україна успішно пройшла чергове у своїй історії, болісне випробування. Молімося за перемогу над агресором та справедливий мир, – сказав на завершення отець Дмитро. ●

Андрій СИДОР

ГДАНСЬК. Фото з фейсбук-сторінки Домівка Гданськ

КЕНТШИН. Фото з фейсбук-сторінки гуртка ОУП у Кентшині

БИТІВ – свято «Вишиванка на Майдані». Фото з фейсбук-сторінки Мирослави Ганаско

Анна РУССУ

«Ця книжка була потрібна в Польщі. Вона може дати новий погляд на українську літературу»

Мацей Піотровський
Фото Гося Кавка

Завдяки перекладачу Мацею Піотровському та видавництву KEW польський читач отримав можливість познайомитися з романом «Подорож ученого доктора Леонардо і його майбутньої коханки прекрасної Альчести у Слобожанську Швайцарію» письменника-авангардиста доби «Розстріляного відродження» Майка Йогансена. Переклад книжки побачив світ минулого року, а цього ж року її номіновано на Літературну нагороду міста Гдиня. Про результати конкурсу ми дізнаємося наприкінці серпня. Це уперше, коли серед претендентів на премію опинився твір українського автора, та перша подібна відзнака для видавництва. Про унікальність книжки, виклики під час перекладацької роботи, несподівані читацькі рецензії та видання інших українських класиків у Польщі «Нашому слову» розповідає Мацей Піотровський, перекладач, історик, культурний менеджер.

– «Подорож ученого доктора Леонардо...» Майка Йогансена, якщо не помиляюсь, стала першим прозовим текстом 20-х років минулого століття, перекладеним у Польщі. Це дещо не-

очікувано, бо мені здавалося, що Йогансен в Україні незаслужено менш помічений порівняно з іншими авторами цього періоду. Під час варшавської презентації книжки в листопаді минулого року в Українському домі ви згадали про те, що цей твір унікальний і має сильний вплив. У чому, на вашу думку, він полягає?

– Важко порівнювати, що мало більший вплив і зараз тішиться більшою популярністю. Звісно, найбільш культовими в Україні здаються такі романи, як «Місто» Валер'яна Підмогильного чи тексти Миколи Хвильового. Коли під час презентації попередньої книжки в Українському домі мене запитали про мої перекладацькі плани і я розповів про Йогансена, увесь зал сказав: «О, це чудово! Як прекрасно! Який гарний вибір!» Я теж здивувався, що був такий ажіотаж, таке зацікавлення темою. Тоді ж вийшов сюжет «Телебачення Торонто» про Йогансена, який привернув увагу до нього. То ж мені здається, що зараз цей твір та його автор є в топі літературного канону 20-х – 30-х років. І це виправдано, бо роман насправді прекрасний і геніальний з огляду на мову, на всю авторську ідею написання. Це експериментальний роман, який може бути цікавий також європейським, зокрема польським, читачам.

– Якщо ми вже заговорили про читача, мені здавалося, що для розуміння цієї книги потрібно знати історичний, літературний контекст. Тим часом на презентації ви говорили, що це неважливо, а редакція доклала максимум зусиль, щоб текст зачепив читача без необхідності описувати контексти. Мені цікаво, про що тут йдеться? Як це зусилля?

– Треба було б питати читача, чи це йому смішно, чи подобається текст, чи він зрозумілий. Мені здається, що Йогансен більш універсальний, ніж, наприклад, Хвильовий, у якому треба більше контекстів пояснювати, де багато чого нам не зрозуміло. Зараз багато забуто, як-от те, що стосується тогочасних течій у політичному процесі, історичних моментів, деяких персон. Думаю, що читати Майка Йогансена – це просто велика насолода з огляду на те, як він грається літературними засадами. Він показує, що всі історії, усі способи оповіді дуже подібні між собою. Доктор Леонардо й Альчеста мають нібито вже вступити в стосунки, але вигадані автором абсурдні обставини заважають цьому. Це універсальний спосіб ведення оповіді, який знайдемо як у романах XIX століття, так і сучасних романтичних комедіях. Йогансен сміється з такого простого методу, показує, що він може наслі-

дувати його. Самі персонажі: іспанський тираноборець чи італійський доктор, італійська дама – можуть бути героями будь-якої історії, яка відбувається на всьому світі. Не тільки під Харковом, Херсоном. Вони відсилають до літературних мотивів відомих кожному, хто більш-менш цікавиться світовою, а не тільки українською, літературою. Навіть учні знають, хто такий Дон Кіхот чи Трістан з Ізольдою. На мою думку, вони побачать те, що в Йогансена з'являється наслідування цих літературних кодів. Звісно, не всім відомий народницький український роман, який теж є засобом, до котрого звертається письменник.

12-13. ➔

Але в Польщі маємо схожі літературні мотиви, також позитивістський роман. І це для нас може бути смішно. Пролетарський роман у нас виник пізніше, ніж в Україні, але освічений читач буде знати мотиви, які Йогансен об'єднує в одну маленьку книжку. Думаю: цього не треба нікому пояснювати.

А щодо того, як працювали, важливо сказати, що ми не хотіли робити жодних приміток унизу тексту. Тому, що вважаємо, що часом краще не пояснювати якогось одного маленького моменту, ніж забирати в читача можливість спокійно читати текст, вибивати з ритму читання. Бо текст читається прекрасно, він дуже легкий, мелодійний. Краще, щоб читач занурився в текст і був у ньому, ніж читав нецікаву, історичну інформацію про те, що там було в Іспанській революції чи ким були греки в Харкові. Це не так важливо, як мелодія тексту, ритм, історія Йогансена, яка у цьому всьому – найважливіша.

– Тут хочу відзначити роботу видавничої команди – це видання дуже гарне. Там чудові ілюстрації, прекрасна обкладинка. Я люблю більше електронні книжки, але це той випадок, коли хочеться мати паперову. Книга хороша і з погляду візуального оформлення, і перекладу. Що для вас стало найбільшим викликом як перекладача?

– Звісно, мова, бо, як ми тут говорили, Йогансен бере різні історичні, літературні архетипи та єднає їх в одну маленьку книжку. І всі ці моменти треба передати в польському тексті. Стилїстика книги не є однорідною. Якщо ми маємо текст, який написано в одному стилі, усе дуже просто. Беремо, наприклад, книжки 20-х років, читаємо, яка була польська мова того періоду, і намагаємося передати в перекладі. А тут треба було сягнути до Дон Кіхота, почитати літературу 20-х років, поезію кінця XIX століття, щоб знайти способи висловлювання, лексику, літературні мотиви. Читач має розуміти, у якому літературному стилі зараз перебуває. Щоб перекласти один текст, треба було прочитати десятки інших книжок, відчувати стилістику різних авторів, котрих Йогансен намагається показати в книзі. Це було, напевно, найважчим. Але це було теж цікаво.

– Коли ви обираєте книжку для перекладу, ви враховуєте читацький запит чи перекладаєте те, що вам подобається?

– Це поєднані мотиви. Мені дуже хотілося, і я мав велику приємність працювати з текстом Майка Йогансена. Але й знав, що завдяки популярності в Україні, а також тому, що це книжка, якої тут (в Польщі – прим. ред.) ще не було, вона може мати деякий суспільний запит. Така книга не може бути дуже популярною. Адже, щоб українські книжки давніших часів дійшли до читача, треба було б вкласти величезні промоційні, маркетингові зусилля. Але я знаю, що ця книжка була потрібна в Польщі. Вона може дати новий, особливий погляд на українську літературу. Мені здається, що зараз українська література асоціюється з війною, травмами, геноцидом, просто з важкою історією. Цьому присвячено багато книжок, й вони, звісно, дуже потрібні. А я хотів показати, що українська література – не тільки така важка, серйозна.

Майк Йогансен. Фото з Вікіпедії

Українські письменники можуть писати смішно, експериментально, авангардно. Майк Йогансен представник тих письменників, які вміли захопити читача сюжетом, мовою, як-от Юрій Яновський, Володимир Винниченко, Остап Вишня. Це відкриває більшу групу авторів чи ширші способи творення літератури, може презентувати такі явища нашої країні. Але теж збагатити нашу мову чи літературу. Показати, що так теж можна було писати. Показати сучасним письменникам, як можна експериментувати з літературою – так робили сто років тому, і зараз цим можна бавитись.

– Поділіться вашими спостереженнями щодо реакції читачів на книгу? Можливо, щось вразило, було неочікуваним?

– Було декілька прекрасних рецензій, де звернули увагу на те, що мені було важливим, як-от колоритність мови Йогансена, його експериментальність. Але мене здивувало, що частина читачів знову й знову звертається до історичних трагедій та пафосних моментів. Бо були й рецензії, де критик не звертав уваги на сам текст, а говорив більше про долю Майка Йогансена, яка, безумовно, трагічно скінчилася. І треба нагадувати, що сталінський режим убив багатьох авторів, серед яких – Підмогильний чи Йогансен. Проте завжди дивує, що часом увага зосереджена тільки на цьому, тільки на історії, пафосі й біографії автора. А на самій книжці – менше. Однак реакція читача завжди тішить. Наприклад, як ви казали, візуальна форма книжки. Людям подобається обкладинка, подобається оформлення. І це приємно, бо ми з Якубом Камінським, який ілюстрував книгу, працювали над тим, щоб вона відповідала енергії, атмосфері тексту. Мені самому це дуже подобається, бо негарної книжки не хочеться брати в руки, не хочеться читати, не хочеться мати її на полиці.

– На сьогодні зростає кількість перекладів української класики. Не так давно з'явився «Місто» Валер'яна Підмогильного. У матеріалі для Culture.pl «Відкриття української класики. Читач на нових континентах» ви пишете, що в Ягеллонському університеті працюють і з романами Віктора Домонтовича, анонсуєте переклади інших авторів з українського канону. Водночас, ви про це самі сказали, перекладною українською класикою не аж так зацікавлені. І така тенденція загальна. Вона стосується не лише української літератури. Про це, зокрема, говорить польська видавчиня, літературна агентка Беата Стасінська в інтерв'ю для «Укрінформ». Чим тоді зумовлена така перекладацька активність? Досі триває зацікавлення Україною через війну? Чи тут є якісь інші причини?

– По-перше, ми дивимося на хвилю того, що відбувалося в Україні. А там декілька років тому почалося нове захоплення літературою 20-х. Ми цим користуємося. Нещодавно видані в Україні тексти наново опрацьовані, зроблено велику редакційну роботу. Існують дослідження на відповідні теми. Усе це допомагає зробити якісний переклад. І це одна річ. Друга – меркантильна: ще до повномасштабної війни з'явилися гранти від Українського інституту книги, що дають можливість підтримати видання текстів, які не принесуть фінансової вигоди. Ми б не мали можливості знайти на них кошти, а так маємо допомогу з Українського інституту книги чи від програми House of Europe. Актуальна ситуація не дозволяє Україні зробити більше. Але дуже тішимося, що на час війни програма підтримки перекладів триває. Третя причина – це, звісно, популярність, що пов'язана із загальним зацікавленням Україною, її культурою. Я принаймні бачу те, що сучасну літературу – найважливіші книжки з України – перекладають мої колеги. Мені цим не треба займатися. Я можу присвятити час тому, що не було зроблено за 30 років, відколи і Україна, і Польща стали незалежними. Був час, але не було ні сили, ні енергії, щоб зробити. А це важливо, бо маємо велику прірву. Література XIX століття перекладена, принаймні найважливіші прізвища часів Шевченка чи Франка. Але теж не все. Література сучасна теж перекладена. Офіційна література часів комунізму перекладена. Білі плями – це література 20-30-х, а також література еміграційна чи підпільна в СРСР. Ще багато чого можна відкривати, шукати – роботи є немало. І треба сказати, що Домонтович уже виданий минулого року. Це значна робота Ягеллонського університету, і велика приємність читати таку літературу. Те, що це має якийсь успіх у читачів, – це добре. Але ініціативи, які зараз не матимуть великого успіху, проте підуть до бібліотек, в університети, студенти будуть працювати з цими книжками й писати роботи про них – це теж велика праця.

– Мені здається: у перекладацькій роботі важливо ще те, що перекладач представляє текст з погляду іншої культури. І ти помічаєш щось нове для себе. Як-от «Місто» Підмогильного й післяслово перекладача Марціна Ґачковського, де згадано про Зоську, одну з героїнь книжки, та польський контекст. Це може бути цікавим для нас, українців.

– Для польського читача це теж цікаво, бо після прочитання книжок, які мають такі мотиви, написані в стилістці тих часів, він може повернутися до класичної польської літератури. Прочитає в новий спосіб польські книжки, у яких

знайде асоціації з українською літературою. Це збагачує перекладача, читача й увесь діалог між літературами.

– Вважаю, що нам дуже пощастило з польськими перекладачами. Ідеться не лише про якісні переклади. Помітно, з яким натхненням ви працюєте. Довкола книжок відбуваються цікаві презентації. А які для вашої перекладацької спільноти зараз існують виклики й потреби?

– Цікавим і для автора, і перекладача є контакт із читачем та реакція читачів. Тож дуже добре, якщо є можливість зустрітися під час авторських зустрічей. Це ніколи не принесе великої фінансової вигоди, бо продаж книжок – це незначний дохід від такої зустрічі. Але завжди є ця приємність розмови, обговорення книжки. Здобуваєш інформацію про те, як читач реагує на переклад. Важливою є і віртуальна форма, як рецензії професійні чи від звичайних читачів на інтернет-каналах, або навіть фотографії у фейсбуці. Така низова реакція завжди цікава, підтримує в тому, що робимо. І це завжди велика приємність, якщо книжка має життя після видання, хтось на неї реагує, запрошує на зустрічі, якщо перекладачі чи видавці бачать, що книжку читають та вона не стоїть на полиці.

– І на завершення запитую, над чим працюєте зараз?

– Можу розповісти тільки про те, що сто процентів відбудеться. Зараз працюю з видавництвом «Halart» над зовсім іншою темою. Скоро буде видання книжки «Як Україна втрачала Донбас» Дениса Казанцева й Марини Воротинцевої. Це публіцистична книга, але показує історію останніх подій на Донбасі з новою перспективи. Це інший стиль, інша література, порівняно з тим, про що ми говорили. Однак часом варто мати зміни в житті, щоб не занурюватися тільки в один період. Мені як перекладачу цікаві різні тексти. Ще не скажу, з якими книжками, але хочу попрацювати над текстами з канону XX століття, повернутися до 10-20-х років. Теж дивлюся в бік української еміграції в Штатах, Німеччині, тобто період МУР-у й Нью-йоркської групи. Поки шукаю форму, можливості. Це може бути антологія, але завжди книжка одного автора краще говорить до читача, ніж збірка текстів декількох письменників. Тож ще думаємо з видавцем, що робити далі. Проте для всього потрібен час і спокій. Це не сучасна проза, яка відповідає на актуальні теми про війну, про поточну ситуацію. Такі книжки треба зробити зараз, швидко, бо вони зможуть ще щось змінити в суспільній думці. У праці над книжками з канону не поспішаємо: ми вже проґавили сто років, то можна ще хвилику почекати на таке видання. Можу ще сказати про життя книги й плани. Я дуже радий, що увага до «Подорожі вченого доктора Леонардо...» не зникла. Польський театр у Варшаві з режисеркою Світлоною Олешко мають зробити перформативні читання Майка Йогансена восени цього року. Так само у видавництві KEW невдовзі з'явиться антологія поезії в перекладі Адама Поморського – тисяча сторінок української поезії першої половини XX століття. Це велика робота, велика цеглина для побудови української літератури. І вона теж матиме своє театральне втілення на Ночах поезії у Кракові. На Польському радіо читали «Місто» Валер'яна Підмогильного у перекладі Марціна Ґачковського. Тож намагаємося шукати різні способи, як можна представити переклади. Теж тішить, що така література – жива, має можливість прийти до читача в різних формах. ●

Адам ВЕВЬЮРКА

Фото надані автором

Ансамбль «Кришталь» з лігницької школи під час канікул

Життя кожної школи – це передусім новий шкільний рік. Проте буває, що вона живе теж улітку. Хочу розповісти про нашу лігницьку школу під час канікул, які щойно завершилися. І особливо помітною тут була діяльність шкільного танцювально-театрального ансамблю «Кришталь».

Ансамблем керує Зоя Лукашик, яка зробила багато позитивного, якщо йдеться про мистецький рівень. Також вона має добре серце, котре єднає юних учасників колективу. Зоя Лукашик закінчила факультет театального мистецтва й режисури у Гуманітарному університеті у Рівному та Дубенський фаховий коледж культури

й мистецтв за спеціальністю хореографія. Можна сказати, що така освіта керівниці ансамблю дарує силу не лише лігницькій школі, а й місцевій громаді. Учасниками «Кришталь» є насамперед молодь із центральної України та території східних областей, які сьогодні перебувають під російською окупацією. Але вірю, що Бог не дозволить, щоб це зло і смерть жило на нашій українській землі. На жаль, діти, котрі приїхали до нас звідти, переважно розмовляють російською мовою – мовою ворога.

Яким же було літо ансамблю «Кришталь»? Першою літньою подією, у якій колектив брав участь, став Міжнародний фольклорний фестиваль «Світ під Кичером». «Кришталь» долучився до ходи ансамблів вулицями Лігниці. Молодь несла прапори України, Польщі та Євросоюзу. Так ми показали, що ці стяги об'єднують Європу, але й не тільки її. Наші учні під час ходи та концертів відчували єдність з ансамблями Індії, Мексики, Словаччини, Франції, Польщі. Усі вони творили одне ціле, але водночас кожен ніс у собі любов до власної культури, традиції. Саме так народжується толерантність між людьми, народами, державами, континентами. І думаю: за це все треба подякувати директорів фестивалю Юрію Старинському.

Проте участь у фестивалі була не єдиною подією в житті гурту «Кришталь» цього літа. Молодь долучилась до гала-концерту на центральній площі Лігниці, а також мистецьких майстер-класів. Мені здається: головне завдання цих заходів – зародити розуміння, що всі люди землі, з одного боку, є різними, але водночас – однакові, коли мають у серці добро.

Однак найважливішою, на мою думку, для ансамблю стала участь у кермаші в Заменицях у рамках фестивалю «Світ під Кичером». Греко-католицьким парохом там, як і в Потоці та Болеславці, служить отець Павло Березка. У Заменицях молодь не тільки мала змогу виступати, але, мабуть, уперше побачила «лемківський світ». Вони побували в нашій церкві – одній із багатьох на «західних землях». Тут глибокий уклін парафіянам із Замениць, які на заході відбудовують украдений нам у 1947 році світ. У моїх думках і в серці живе пам'ять про моїх прапрадідів Фецька та Фотійка Єдинаків, котрих разом з іншими нашими вислали під час акції «Вісла» до Замениць. Тужачи за рідною землею, вони повернулися до своєї Новівси (Новиці – прим. ред.) ще 1947 року. На жаль, їх знов укинули у вагон. Коли ж приїхали до колонії Замениці, померли ще того самого року.

Найбільше молоді сподобалась можливість відвідати церкву та кермаш. Відчути щирість, коли люди жертвували гроші на допомогу Україні. Збір фінансово підтримав і Станіслав Яскулка – актор, відомий із серіалу «Плебанія». Він показав свою велику любов не лише до фестивалю, але й Україні.

Серед публіки було дуже багато наших випускників – не тільки тих, хто відчуває зв'язок зі школою, а й загалом і з нашою культурою. Тим часом теперішні учні під час події у Заменицях почули важливі для них п'ять лемківських слів: «Мате тут виступати што рока».

Наступною подією літа для гурту «Кришталь» стала участь у влодавському фестивалі «Польське літо з фольклором у Влодаві» («Polskie Lato z Folklorem we Włodawie» – прим. авт.). Молодь колективу з користю провела час

у танцях, прогулянках та плаванні. Важливо, що на фестивалі були не тільки виступи художніх колективів. Організатори підготували також спецпрограму, присвячену Україні та її стражданням у цій війні.

Слід, звісно, згадати й про Лемківську ватру у Ждині, тобто «ватру» на рідній землі лемків. «Кришталь» теж узяв у ній участь. Ми приїхали сюди вчетирьох. Учасники колективу сказали, що це місце нагадує їм Яремче. Учні дивувалися, що, їдучи з Горлиць, по дорозі бачили наші церкви та написи кирилицею в назвах сіл Гладисів, Ждиня та інших. Я пояснив їм, що значить назва села Ждиня. А означає вона «жди мене». І завжди щороку Ждиня жде на всіх лемків та наших людей з усього світу. Молодь спала в наметах організаторів. Можливо, спершу їм не дуже сподобалися умови на заході. Проте після ватри вони сказали, що це був найкращий виїзд ансамблю за час канікул.

У п'ятницю зранку члени колективу, взявши прапор, поїхали до школи в Новиці. Там відбувалась панахида, яку правив отець митрат Іван Піпка. Для учнів це теж був урок історії про патрона школи, який народився у Новиці, – Богдана-Ігоря Антонича. Після повернення до Ждині для молоді почалася справжня ватра. Ансамбль «Кришталь» під час виступів на «ватряній» сцені у п'ятницю та суботу збирав гроші на підтримку України. Думаю, що цей фестиваль і «ватряни» показали молоді багато патріотизму. Учні запитували мене про учасників заходу, публіку. Цікавились, що це за люди та звідки вони мають таку любов до української культури.

Дуже приємно було, коли представники організації Об'єднання лемків передали учням школи дерево «ялиця Антонича». Це деревце ми посадимо в жовтні під час свята школи. Важливо теж, що триває робота у напрямі, щоб школа та її вихованці могли користуватися хатинкою неподалік сцени на «ватрянному» полі у Ждині. Мені здається: це буде важливе місце для учнів, але передовсім для випускників лігницької школи.

На кінець хочу ще раз подякувати учням-артистам з ансамблю «Кришталь» та всім тим, кого ми зустріли в час канікул. Я відчуваю підтримку, коли чую від людей, що треба віддавати дітей до нашої школи, адже «наша школа міститься в Лігниці...». ●

Андрій КСЕНИЧ

Од Бортного до Конечной

Продовження з попереднього номера

Не групуя якости слів згідно з їх значиньом, бо то бы ся не вдало, тай иду за словником. Тепер най буде такий ряд: «бехатий», «бортниця», «хімля» ци «хотбы». Перше мож легко зрозуміти, бо слово «бех», не найкраще, добрі знаме. Мы мали, не знам ци мильше «брехатий». «Бортниця» – не знам такого, а словник тлумачыт го яко „belka w stajni, po której spływała gnojówka”. Нич не поради́ме, так было на газдівці. «Хімля» – хыбаль більше знане, бо то колічко до заплітання волося. А остатне то запожычыня з польского, кус перекручене, бо од „choć by”, котре в Конечні мало форму «хоцбы».

Кстины ци хрестины? Обі форми сут ужываны – перша як наша, місцьова, а друга барже літературна. Од Конечнянів я не чул «хрестины» лем «кстины». Іншы форми з Бортного: «до кшту» ци «ксыціня» то «здеформуваны», по-польскы „rochodne”, од правильного слова. Не думам, жебы в Бортнім перед 1947 роком так бесідували.

Єдна з інформаторок з 1912 рока бесідує барз порядні, одберам то так, як бым чул нашу бабу або няню. Баба вродили ся в 1877, а няню в 1910. Друга дата, нянюва, одповідат праві рокови роджыня інформаторкы, тай зато певно и бортнянська и конечнянська бесіда сут такы и близкы, и порядны. Молодшы річники на заході барз скоро, часто жебы ся не «зрадити», імали польскы слова, польскы форми. В той пані неє «іканя», котре псує бесіду декотрых інших опытуваных (с. 35).

Трафляють ся в словнику описи забав ци звичаїв, якы сут тожсамы, або барз подібны для обох сіл. Но хоцбы «черемоси», котры нагадуют польскы „budujemy mosty” з фантмами, якы треба было потім выкупити. Хлопчыска старали ся так провадити забаву, же переважні дівчата мусіли то робити.

Деякы назвы річы, забав ци заховань, а навет птахів можут заскочыти. Коли трафил єм на слово «феничка», то повім, же не одразу зрозуміл єм го. А то преціж барз близке до «синичкы», літературного окресльїня для маленькой, кольоровой пташкы. Не потрафлю выяснити як в нас нашла ся «синичка», бо я таке слово собі пригадую. Може тых пару років, коли в школах по 1918 році был, а и скорше тіж «русский», чытай український язык, покля го не заказали пару років перед II Свьітовом, тай діти и родиче познали тото слово. Серед документів, якы остали мі по няню, мам сьвідокство («Повідомленє шкільне») стрыка Прокопа, написане «по-руску», тзн. чысто по-українскы. Што цікаве, з дописком «Край Галичина». Пригадам ту такі факт, же коли няню перший раз ужыли слово «прогулька», то зьвідал єм ся што то таке. До школы ходили долше аж по 1925 році, бо згоріла она в I Свьітову. Польску форму назвы пташка в хыжы од своїх николи не чул єм.

Сіяли люде лен, як не дуже то, хоц лем дакі фалаток поля, жебы было з чого прясти ниткы, а потім ткати лянєне полотно. Лен ся торгало, вязало в маленькы снопки, сушыло и так дале. В Бортнім тіж вязали «горсть» лєну в снопок. Тота «горсть» є кус дивна, праві як польска „garść”. В нас

была «жменя» и «пригорщы». Таки векшы пригорщы барже пасували до зерна. Видиме ту дос значны ріжницї, якы не так просто пояснити, хоц перше, што приходить до головы, то польонізм. Лекше є зо словом «індик», бо то без сумніву польонізм. В Конечні была «пулька», але з цікавосты взял єм до рук словник польско-український, такі підручний, малий, а там „indyk” стоїт яко «індик». Справдил єм ищы в трансляторі, бо знам українську мову так собі, але вшытко ся згаджат. Тепер єм мудрішый, побільшыл ся мій запас слів ищы о єдно гасло.

Здавало ся мі, же Лемкы потрафлять порядні вымовляти наше звонке «г», але так было колись. Тепер неє ищы в нас того, што чути в польскій мові, же ци буде „handel” ци „cholera”, то для Поляка єден фрас. Дам ту перший з краю припадок: «юга» ци «юха», што має означати штоси до питя, де раз од інформаторів чуєме «х», а раз «г». Автор словника слухал бесіду з тасьмы и записував єй фонетичні. Не годен єм повісти, што мі барже перешкаджат, таке недбале проізношыня звуків ци може вжываня польских слів. Котрыска інформаторка оповідат, же часто терло ся бандуры, додавало муку и варило «тоты клюскы». Знам таке ідло, але не памятам, жебы мама звали го «клюскы». Колись не знал єм слова „рузу” тай назвал єм штоси таке «бобальком». То цілком інше ідло, але же єст векше и треба го долше варити, то мі так підышло. З тертых бандур в нас пекло ся ищы «палятка». Як иде о „klusky”, то мі пасували бы «галушкы».

Інакше звали в Бортнім наш «кутач», хоц засакає мене, же там была то коцюба», тзн. барже літературне окресльїня. Ту ся мі штоси цікаве и істотне пригадало, же в Бортнім жыла пані Меланія Собин, котра писала вершы по-українскы, але хыбаль тіж по-лемківскы. Де познала літературну мову можна бы ся довідати з томика єй вершів Під бортнянським небом. (Не мам місця виданя и дати. Постарам ся найти и прочитати го). Може то тлумачыти тіж тот факт, же деякы Бортняне-інформаторе часом вжывали українскы форми. Знаме такі історичний факт, же якыска частина Лемків поїхала на Україну, коли Німці рушыли на Союз и заохочали в нас люди, жебы іхали на Україну. Чул єм о тім од Панкнянів. Треба тіж памятати, было то юж повіджене, о «рускїм языку». В часі II війны мож тіж было вчыти ся української мовы.

Буду кінчыл тот фрагмент тексту о конечнянській и бортнянській бесіді, а материялу буде ищы хоц лем на єден кусок. Закінчу прикликаньом двох слів: «коровяр-коровай» и «корманджія». Перше вказує на звязок з весільом, «бо приносили го свашкы», «такі коровяр, што піря таке гет, што так хойнка бы была, тен коровяр і на кождїй голузьці сьвічка, і такы як куже яйка [!], таке вымалюване і вшытко повешане...» (с. 84). А корманджія? – то барз дуже клопоту и старань. Одкаль ся таке взяло? (Так бесідувала бортнянка з Лісця, котрій наша бесіда мішала ся з польском. Як зауважила, же переходить на польскє, то ся поправляла). «Бо они так бесідуют, то и я». Несли «го на палици», тзн. же мало го быти видно. Штоси таке гарде, што мало привертати увагу. Не чул єм о чымси таким в Конечні. В нас зато весільний маршалка мал палицю або соқырку, пристроєну долгыма басанунками. Чом «коровяр», што пригадує «коровай» тіж весільний? В нас был «балец», весільний колач, з яким звязаний был цілий обряд, коли «весільна громада» приходила до дому молодого. Кінчыло ся то розданьом бальця його родині. ●

Ніна Кур'ята,
«Дзвінка. Українка,
народжена в СРСР».
2-ге вид.
К: Лабораторія, 2024.
376 с.

Дарина ПОПІЛЬ

Зріз сучасної історії України крізь призму одного життя

Довкола нас дуже багато стереотипів. Деякі настільки приїдаються, що ми навіть не задумуємось над їхньою достовірністю та приймаємо за «чисту монету». В українському суспільстві, їх, як і упереджень, вистачає.

Роман «Дзвінка» про те, що не все є таким очевидним, як нам іноді видається.

На початку рецензії доведеться признатись і у власному стереотипному мисленні. Книгу Ніни Кур'яти «Дзвінка» придбала перш за все тому, що з дитинства обожнюю це ім'я. Маю посестру Дзвінку, з якою разом росла. Одним з улюблених романів юності є «Поклоніння ящірці» Любка Дереша, де головною героїнею є Дзвінка. Як людина, що мешкає зазвичай за кордоном і перебуває в постійній ностальгії за рідним містом Львовом, я чомусь подумала, що «Дзвінка» буде про пригоди якоїсь колоритної львів'янки або загалом галичанки.

Властиво, з такими ось стереотипами, як мій, про те, що ім'я Дзвінка в Україні може носити лише уродженка Західної України, і боротиметься уродженка Одеської області, головна героїня роману Дзвінка.

Це ім'я справді нетипове для Одеської області та часів, в які з'явилась на світ головна героїня. Воно приснилось її бабусі, коли Дзвінка була ще в утробі матері. Тож так дівчинку і назвали.

Дзвінка зростає у невеличкій Любашівці з бабусею. Її дитинство минає у затишку, створеному бабусею, яка постійно виготовує щось смачне, навпроти живе сусідка Бабаня, яка почасти виконує роль наче ще однієї бабці для дівчинки. Дзвінка має багато простору для мрій, роздумів та спостережень. Її оточує рясний сад, пори року змінюються, даючи різний смачний урожай. Дзвінка – не найслухняніша дитина у світі, тому що має вроджену непосидючість та допитливість. Бабуся нарікає на характер

Дзвінки, а проте видно, що внучка – це її «очко в голові», вона дуже сильно її любить та оберігає.

Батьки Дзвінки – фактично невидимі у цій історії. Кожен по-своєму. Батько Дзвінки відсутній фізично. Розуміємо, що він залишив її з матір'ю, а Дзвінці розповідають історії про те, що він льотчик, і маленька Дзвінка довго чекає, коли його літак сяде коло їхньої хати. Єдиним зв'язком з татом виступає його брат, що іноді навідується до дівчинки, запрошує в гості. Його сім'я зовсім інша ніж Дзвінки. Вони багаті, пихаті, розмовляють російською. Все українське для них сільське. Мама ж Дзвінки наче присутня на сторінках книги, але насправді її теж майже зовсім нема. Спочатку вона працює в місті, тож рідко приїздить. Згодом, навіть після переїзду бабусі та Дзвінки до неї в Одесу, вона все одно практично відсутня. Виникає враження, що авторка не хотіла робити свою головну героїню повною сиротою, тому постать мами залишила, а проте вона не має практично ніякого впливу на Дзвінку. Ключову роль у житті Дзвінки відіграє постійно її бабуся. Мама вигулькує і зникає на горизонті, так наче «для годиться». Можливо, авторка хотіла показати, що батьки за часів СРСР і перебудови, становлення незалежності часто не мали через роботу часу на своїх дітей, тож вирости цілі покоління, виховані бабусями та дідусями.

А проте, заглиблюючись далі в історію Дзвінки, виникає враження, що письменниця просто певні лінії, епізоди якось надто різко обтинала. Наче прискорювала в певні моменти оповідь. Умовно життя героїні можна поділити на три періоди: дитинство в Любашівці і перше знайомство зі школою тут, юність в Одесі і згодом молодість та більш зрілий вік у Києві. Власне, якраз коли героїня збирається до столиці, то текст біжить наче у прискореному темпі.

На кожному з цих етапів Дзвінка переживає знайомство з системою та пропагандою і переживає певні незрозуміння різної інформації, яку їй нав'язують. Її вроджена допитливість постійно вимагає пояснень, постійно хоче докопатися до правди. Дзвінка веде завжди свою боротьбу, часто вона пов'язана з мовним питанням. У її сім'ї розмовляють українською. Її дядько, двоюрідна сестра та й, зрештою, мама на роботі в Одесі розмовляють російською. Загалом, люди довкола часто говорять, що українська – це не престижно, що це мова села. Опісля переїзду в Одесу Дзвінці доводиться миритись з іще більшою кількістю суперечливої інформації. Її бездоганна україномовність є незвичною для багатьох людей довкола, але ще більше вона постійно вражає людей із Західної України. Протягом усього шляху Дзвінки їй постійно доводиться пояснювати, що хоча вона з Одеської області, але українська – це її рідна мова. Що вона не російськомовна і не «москалька», і що є багато таких людей на півдні України.

Ось тут хочеться все-таки зупинитись на певних місцях книги, що задумані з доброю метою позбавлення стереотипів, але не до кінця на практиці є робочими. Бо виходить якось так, що все своє життя Дзвінка усім західникам або киянам доказує, що там, звідки вона, є багато україномовних українців. Проте її юність в Одесі минула серед суцільної російської мови, вона була білою вороною зі своєю українською.

А всі довкола торочили, що українська – це мова села, а не міста. Зрозуміло, що над такими твердженнями пропагандистська машина добряче попрацювала, як і над самим тотальним зросійщенням тих же ж одеситів. Але, власне, чомусь так виходить, що Дзвінка і стає підтвердженням цього стереотипу. Адже її дитинство справді минуло з бабусяю в невеличкій Любашівці, саме завдяки цьому вона і вберегла свою українську мову. Невідомо, що би було, якби змалечку вона переїхала з ефемерною мамою до Одеси.

Отже, зрілість героїні та її дорослість минають в столиці. Тут знову маємо різкі скачки історії, так наче авторці просто швидко хотілось перейти до іншого етапу розповіді. Дзвінка виходить заміж за західняка Оresta, вкотре зіткнувшись зі стереотипним мисленням щодо її українськості в родині чоловіка. Дзвінка стає мамою, має омріяну журналістську кар'єру. Дзвінка розлучається, авторка пояснює нам цю зміну чимось на кшталт «родинні стосунки не склались». В такі моменти видається, що особисте життя героїні взагалі не має великого значення у романі. Має значення, як на Дзвінці відбивається епоха, що відбувається у країні, героїня має, наче дзеркало, відбивати і транслювати усі ці зміни.

Пригадується роман Ліни Костенко «Записки українського самашедшого», де, звісно, в інший спосіб, але також основними були події, а герой був просто наче певним приладом, який пропускав крізь себе інформацію.

«Дзвінка» – це художня проза, маємо тут емоції, переживання, певні образи людей. А проте всі вони трохи якісь розмиті, їм бракує чіткості, довершеності. Доволі важко собі уявити навіть головну героїню. Ми так і не знаємо, як вона виглядає, яка її врода. Якими, зрештою, сформувались навіть її смаки щодо різних речей. Незрозуміло, чи авторка зумисне не прописувала своїх героїв повноцінно, чи це просто авторські промахи. У постаті Дзвінки протягом усієї книги головною залишається її реакція на все, що відбувається довкола. Попри усі

складнощі, вона виростає свідомою громадянкою своєї держави і опиняється по сторону тих барикад, що відстоювали українські свободи та права на двох Майданах і мають чітку позицію щодо того, чий Крим і хто розпочав війну на Донбасі.

Цікаво спостерігати за роботою Дзвінки в журналістиці. За діалогами, що ведуться в редакції з росіянами. Особливо вже після подій 2014 року. Але всі ці емоції, які переживає героїня, видаються теж якимись поверхневими, штучними. Відчуття, що ми дочитали майже до заключної частини книги, але не зблизились з героїнею, тому що так її і не пізнали.

Завершується роман днями перед повномасштабним вторгненням росії в Україну. Коли тривога вже висить у повітрі, але люди все ще не хочуть вірити у найгірше. Не хоче вірити і Дзвінка. Роман обривається різко, мабуть, так само, як різко обірвалися надії багатьох українців на те, що війна не прийде в їхні домівки.

«Дзвінка» цінна тим, що стає певною хронологією найважливіших подій та змін в українському суспільстві. Героїня, народжена ще в СРСР, переживає період найскладніших трансформацій своєї країни, росте разом з українською державністю, потрохи усвідомлює себе, міцніше, як і Україна. Книга читається доволі легко. Розділи є лаконічними та невеликими. Опісля прочитання роману виникає відчуття, що чогось таки у цій розповіді бракувало. А проте в книзі є багато моментів, що будуть пізнаваними та близькими читачам, що, як і Дзвінка, зростали та дорослішали у непрості часи. Відчутно, що дитинство та юність героїні прописані глибше та значно цікавіше. Ці частини книги насичені історичними деталями, описами непересічних конкретних долів людей довкола. Чим ближче до сучасності, з'являється певна поверхневисть, розмитість та невизначеність. Можливо, авторка саме таким і хотіла показати наш теперішній час: хаотичним, дезорієнтованим.

«Дзвінка» викликає різні емоції та суперечливі думки. Творчий продукт, що залишає по собі неоднозначність та бажання дискутувати, – це завжди добре. Адже «істина народжується у суперечці». ●

Хто такі українці з Польщі? Яка їхня історія і доля? Яка їхня ідентичність та що її формувало в період Польської Народної Республіки і формує досі? Які виклики ставить перед ними нинішня політична ситуація в Польщі? Який їхній внесок у розбудову демократичної Польщі? Зрештою, що для них Україна?

Книга «Сплетення. Розмови про українців із Польщі з Петром Тимою» несе відповіді на ці та багато інших запитань. «Книжка створена з турботи про те, щоб, відповідно до близького мені етосу, який сповідував Яцек Куронь, після 1989 року українки та українці з Польщі сприймалися і визнавалися як повноправні громадянки та громадяни, а їхні драматичні історії від II Речі Посполитої, ПНР та III Речі Посполитої, до того, як вона була також частиною польської історії», – каже Іза Хруслінська, авторка книги.

Ціна 1 примірника з висилкою поштою **50,00 zł.**

Замовлення просимо надсилати на адресу TOB «Тирса»:

TYRSA Sp. zo.o.ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa

email: tyrsa@hot.pl тел. +48 [22] 679 95 47

або вплачуючи рівновартість кількості замовлених примірників на банківський рахунок:

TYRSA Sp. z o.o., Warszawa Nr 95 1160 2202 0000 0000 3170 4029

чи поштовим переказом, з позначенням, скільки примірників замовляється.

FUNDACJA Pro Musica Viva

ROMAN REBAKOWICZ

ХУДОЖНИЙ ДИРЕКТОР

10 ДНІ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ У ВАРШАВІ

DNI MUZYKI UKRAIŃSKIEJ w WARSZAWIE

Концертна студія Польського радіо ім. Вітольда Лютославського
вул. Модзелевського 59

Квитки можна придбати в системі **Biletu** та в касах перед концертом.

Співпраця підтримка

Міністерство Kultury (Dzielnica Narodowego)

Partneri festiwalu

Informacyjni partneri

08.09.2024 Неділя год. 19:00

Камерний концерт

Виконавці:
CHROMATORPHONIC TRIO
Роксана Квасніковська - скрипка
Марсель Марковський - віолончель
Андрей Каралов - фортепіано

В програмі:
Віктор Косенко - фортепіанне тріо D-dur op. 17 «Класичне»
Валентин Сильвестров - «Драма» для скрипки, віолончелі та фортепіано

10.09.2024 Вівторок год. 19:00

Хоровий концерт

Виконавці:
Ансамбль співаків міста Катовіце CAMERATA SILESIA
Анна Шостак - диригентка

В програмі:
Українська хорова класика - твори Максима Березовського, Дмитра, Бортиянського, Артема Веделя

13.09.2024 П'ятниця год. 19:00

Оркестровий концерт

Виконавці:
Богдана Півненко - скрипка
Оксана Нікітюк - меццо-сопрано
Дмитро Таванець - фортепіано
Національний ансамбль солістів КИЇВСЬКА КАМЕРАТА
Роман Ревакович - диригент

В програмі:
Юрій Пікуш - «Escape Velocity» - для камерного оркестру (прем'єра)
Золтан Алмаші - «Пори року» - для скрипки та камерного оркестру
Олександр Козаренко «Ірмологіон» - для струнного оркестру
«Konzert-Stück» - для фортепіано та камерного оркестру
«П'ять весільних ладань з Покуття» - для голосу та камерного оркестру
«Sinfonia estravaganza» - для струнного оркестру

UKRAIŃSKIE TOWARZYSTWO HISTORYCZNE W POLSCE

Українське історичне товариство в Польщі запрошує на **V Міжнародну наукову конференцію «Українці та їхні сусіди протягом століть: політика, економіка, релігія, культура та побут».**

Вона відбудеться **13-15 вересня** у Народному домі в Перемишлі.

Конференція відбувається в рамках святкування 20-річчя Українського історичного товариства в Польщі.

Почесний патронат конференції – Почесний консул України в Перемишлі Олександр Бачик

- Колишні мешканці сіл Тростянець і Грозьова та їхні нащадки запрошують усіх охочих взяти участь у зустрічі у рідних селах. Заходи відбудуться 14-15.09.2024 року. Детальна інформація за номером: +48 609 271 201 – Богдан Патра (Тшеб'ятів). Запрошуємо!
- Продам квартиру 38 кв.м (вода, газ) та ділянку під забудову 1300 кв.м в Мокрому (Підкарпатське воєводство). Тел: 790 430 714

● Пам'ятаймо про Явожно!

Управа гуртка ОУП та Парафіяльна душпастирська рада УГКЦ у Катовицях повідомляють, що в суботу, 21 вересня 2024 року, о 10:00 в Явожні, в лісі біля пам'ятника відбудеться Божественна Літургія та Панахида в наміренні жертв Центрального табору праці в Явожні. Сердечно запрошуємо всіх небайдужих до участі у спільній молитві.

Організатори

Наше Слово Adres: Redakcja "Nasze Slovo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: **biuro redakcji** – tel./fax 22 677-88-10, +48 510-162-854, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45. E-mail: redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl Internet: www.nasze-slowo.pl **Kolegium Redakcyjne:** Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk. **Zespół redakcyjny:** pełniący obowiązki redaktora naczelnego – Paweł Łoza, sekretarz – Tetiana Daniuczenko, redaktorzy – Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), redaktor stylistyczny – Anna Russu, redaktor techniczny – Olga Michaluk, **biuro redakcji** – Katarzyna Stepan. **Współpracownicy:** Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów).

Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat), E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl Internet: http://ukraincy.org.pl **Fotoskład:** Redakcja „Nasze Slovo” **Druk:** Drukarnia „Efekt”. Nakład 2000 egz. Pismo dofinansowano ze środków budżetu państwa Związku Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa.

Konto bankowe dla wpłat w PLN: 47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD: IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa,

Konto bankowe dla wpłat tylko w USD: IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa.

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji. Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy. Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa” wyłącznie za zgodą redakcji. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Slovo” dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w wybranych EMPIK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Statki wyrażają точку zору авторів і не можуть уособлювати офіційну позицію Міністра внутрішніх справ та адміністрації.

ЗАПРОШЕННЯ

120-ЛІТТЯ
УКРАЇНСЬКОГО
НАРОДНОГО ДОМУ
У ПЕРЕМИШЛІ
27-29 Вересня 2024 р.

1904

DOM DLA
WSZYSTKICH

ДІМ ДЛЯ ВСІХ

HOME
FOR ALL

2024

Фонд Український Народний дім у Перемишлі і Об'єднання українців у Польщі, відгiл у Перемишлі має честь запросити Вас на заходи до 120-річчя Народного дому у Перемишлі.

До зустрічі в колі Друзів
і Добровинців у нашому
спільному Домі!

*Команда Українського
Народного дому в Перемишлі
та Об'єднання українців у Польщі –
Відгiл у Перемишлі*

П'ЯТНИЦЯ | 27 ВЕРЕСНЯ 2024 Р.

Міська гра для молоді
Концерт енто-електро гурту
"GG Гуляйгород" з Києва

СУБОТА | 28 ВЕРЕСНЯ 2024 Р.

Презентація і екскурсії по Народному дому
Офіційна частина з концертом гурту
автентичного співу "Країнка" і концертом
оперної співачки Юстини Блюї
Бенкет з живою музикою і аукціоном

НЕДІЛЯ | 29 ВЕРЕСНЯ 2024 Р.

Дружній простір
Концерт Українського чоловічого
хору "Журавлі"

Просимо підтвердити присутність: тел. 888 126 922,
або е-мейл przemysl@ukraincy.org.pl